

Governance Accountability Project
Projekat upravne odgovornosti

LOKALNA POLITIKA PREMA MLADIMA

Kingdom of the Netherlands

Pojam javne politike

- Sve ono što je vlada odlučila učiniti ili propustila učiniti
- Svrsishodan tok djelovanja što ga poduzima jedan akter ili grupa njih, a kojim se rješava neki problem ili značajno pitanje.

Kako bismo definisali javnu politiku?

Pokušajte kratko definisati pojam javne politike?

Ključni elementi za pojam javnih politika

Javne politike su:

- Djelovanje zasnovano na ovlaštenjima vlade
- Svako djelovanje koje provodi neko vladino/ upravljачko tijelo koje za to ima zakonska, politička i finansijska ovlaštenja.
- Odgovor na stvarne potrebe ili probleme društva ili neke grupe unutar društva (građana, nevladinih organizacija, vladinih tijela, itd.).
- Usmjerenost na ciljeve
- Niz akcija

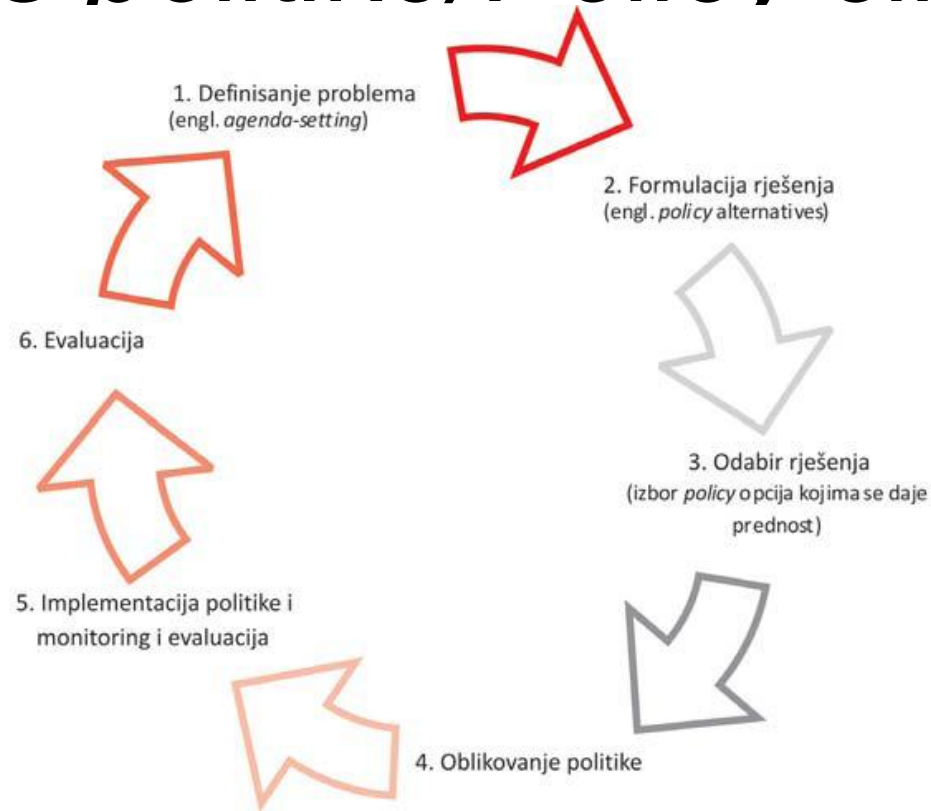
Ključni elementi za pojam javnih politika

- Javne politike se ne sastoje od neke pojedinačne odluke, akcije ili reakcije, već od razrađenog, pomno osmišljenog pristupa ili strategije.
 - Odluka da se nešto učini ili ne učini
 - Obrazložena aktivnost
 - Zasnovane na već donesenim odlukama
- Javne politike sastoje se od odluka koje su već donesene, a ne od namjera ili obećanja.

Ciklus javne politike

- Ne postoji jedinstven, dogovoreni način kako se kreira, implementira ili analizira politika.
- Iako postoje različiti pristupi procesu kreiranja politika koji uglavnom ovise o kontekstu i ciljevima koji se želi/e postići, model koji je široko usvojen u području *policy* nauke naziva se *policy ciklusom*.

Ciklus politike/Policy ciklus

Ciklus politike/Policy ciklus

1. korak: definisanje problema
2. korak: Konstrukcija *policy* rješenja/ Formulacija politika
3. korak: Izbor rješenja/Odabir *policy* opcija kojima se daje prednost
4. korak: Oblikovanje politike
5. korak: Provedba i monitoring politike
6. korak: Evaluacija

Lokalna politika prema mladima

**Šta je lokalna politika
prema mladima?**

Lokalna politika prema mladima

Dokument koji opisuje te stvari, koji ustvari na jedan planirani, strateški način pokušava odgovoriti na pitanja mladih naziva se najčešće:

- **Omladinska strategija** sa planom akcije *ili*
- **Program djelovanja za mlade** *ili*
- **Dokument Politika prema mladima/**
Omladinska politika.

Lokalna politika prema mladima

- Sistemski uređen odnos kako se jedna općina/opština brine o mladima.
- Najlošija politika jest kada lokalna politika prema mladima uopće ne postoji, tj. kada niko nije odgovoran za pitanja mladih, kada su oni prepušteni sami sebi, doslovno ulici i kafićima.

Politika prema mladima jeste dokument koji počiva na:

- dobro istraženim i analiziranim potrebama mladih u lokalnoj zajednici,
- dobro definiranim ciljevima i dugoročnoj strategiji koji ima tačno uspostavljen plan akcije šta će, ko će, kako i kada uraditi da se ispune ciljevi strategije.

Mladi BiH

- Preko 80% mladih danas je nezadovoljno obrazovnim sistemom, (po reformi visokog obrazovanja BiH je predzadnja u Europi (39.).
- Čak 45% mladih nema posla, a stopa nezaposlenosti kod mladih je 2,5 puta veća nego kod starije populacije.
- Raste, a i ne mjeri se, korištenje narkotika kod mladih, povećava se maloljetnička delikvencija, za njihovo slobodno vrijeme više ne postoji nekadašnja i već spomenuta infrastruktura.
- Tako 77% mladih želi, ne turistički, napustiti BiH, a preko 100.000 je to i učinilo nakon Daytonu.

Definicija omladinske politike

- Međusektorska, integrisana politika usmjerenu ka mladima, sa mladima i koja polazi od potreba mladih ljudi.
- Njen cilj jeste da poboljša i unaprijedi životne uslove i učešće mladih ljudi, uključujući čitav niz socijalnih, kulturnih i političkih pitanja koja utiču na njih i ostale društvene grupe.

(Evropski omladinski forum (European Youth Forum), u svojoj rezoluciji o omladinskoj politici (1998),

Definicija omladinske politike

- Politika koja je predložena od strane Vlade u saradnji sa omladinskim organizacijama i koja je usvojena od strane Parlamenta, Ministarskog savjeta ili šefa države, i koja jasno određuje položaj i ulogu mladih u društvu ali i odgovornost društva i javnih institucija prema mladima.

(Eksperti Ujedinjenih nacija, pri Međunarodnom savjetu nacionalnih omladinskih politika (International council on National Youth policy – ICNYP))

Problemski vs. Razvojni pristup mladima

- **Problemski orijentisan pristup mladima**, koji uglavnom rezultira sa kratkoročnim i „ad-hoc“ programima koji su usredsređeni na pokušaj ”gašenja vatre” i rješavanja problema gdje god da se oni pojave.
- Suprotno ovom pristupu, nalazi se **razvojni pristup mladima**. Mladi su lakmus papir društva - samim tim, ovaj pristup je usmjeren na holističko sagledavanje mladih u okviru konteksta u kome se oni nalaze, kao i na prihvatanje mladih kao ogromnog potencijala društva.

Problemski vs. Razvojni pristup mladima

- Razvojni pristup karakterišu dugoročna rješenja, prepoznavanje potreba i razvijanje programa u cilju da se pomogne mladima pri razvijanju svojih punih potencijala, te da iskažu svoje kapacitete kao aktivni građani društva i omogući društvu da izvuče korist od njihovog intelektualnog kapitala

Značaj lokalnih politika za mlade

- Pored državne politike, proaktivna politika koja je najbliža mladima – a to je lokalna politika – može najviše da doprinese kvalitetnoj brizi o mladima u jednoj zemlji.
- To je i preporuka iz dokumenata svih globalnih institucija iz sistema Ujedinjenih nacija (UN) kao i Savjeta Evrope i Evropske unije.

Definicija pojma mladi

- U našoj se zemlji populacijom „mladi“ smatraju osobe uzrasta 15 do 30 godina,
- Prema *Ujedinjenim nacijama i Svjetskoj banci, mladi su osobe od 15 do 24 godine.*

Ključni elementi kreiranja javne politike na lokalnom nivou prema mladima

- **Aktera lokalne politike prema mladima** (formalne institucije, civilni sektor, njihova interakcija)
- **Instrumentata lokalne politike prema mladima** (infrastruktura, budžeti, programi, informativna politika, istraživanja i sl, sve uobličeno u strategiju sa konkretnim planom akcije).

Akteri lokalne politike prema mladima

- Osnovni akteri u procesu nastanka i realizacije politike prema mladima su lokalne institucije (lokalne vlasti, obrazovne, zdravstvene i dr.) i mladi (organizirani u različite vrste organizacija ali i neorganizirani mladi).
- Unutar tih grupa najjednostavnija podjela obaveza i odgovornosti mogla bi biti prema slijedećim vrstama aktera:

Akteri lokalne politike prema mladima

- **Lokalna izvršna vlast** (načelnik i uprava, stručni saradnik/suradnik za pitanje mladih)
- **Općinsko vijeće/Skupština opštine** (odbor/komisija unutar OV/SO)
- **Saradnja svih ključnih aktera u lokalnoj zajednici** (upravljajući komitet/ međusektoralno vijeće za mlade)
- **Participacija mladih** (savjetodavni odbor mladih, parlament/vijeće mladih, lokalno vijeće/savjet mladih, omladinske organizacije i sl.)

Opšti (generalni, sveobuhvatni) cilj

- Da vlasti odgovore na potrebe mladih, da utiču na rješavanje njihovih problema, povećaju participaciju mladih i zaštite ugrožene grupe mladih.

Preduvjeti za početak rada na strateškom okviru?

- **Postojanje osnovnog institucionalnog okvira za mlade** u nekoj općini/opštini. (službenik za mlade pri izvršnoj vlasti, komisija za mlade, međusektoralno tijelo, organizirani mladi u toj općini (vijeća/savjet mladih), kao i druga savjetodavna tijela parlamenta mladih i sl.
- Jasno iskazana **želja** lokalnih vlasti i postojanje **svijesti** o tome zašto je baš potreban strateški okvir za mlade.
- Dovoljna **finansijska sredstva** za realizaciju mjera i akcija koje bi taj dokument ponudio.

Proces pripreme strateškog okvira – osnovni koraci?

1. Uspostavljanje saradnje sa lokalnom samoupravom
2. Formiranje nadležnog tijela/tima/radne grupe za pripremu strateškog okvira za mlade
3. Definisiranje/Istraživanje potreba mladih
4. Analiza istraživanja
5. Formiranje radnih grupa prema oblastima/temama

Proces pripreme strateškog okvira – osnovni koraci?

6. Formuliranje strateških ciljeva i pojedinih mjera
7. Izrada nacрта dokumenta
8. Javna rasprava
9. Izrada finalnog nacрта dokumenta
10. Rasprava i usvajanje dokumenta na OV/OS
11. Štampanje, promocija i distribucija dokumenta

Definisanje potreba mladih u lokalnoj zajednici

- Definisanje potreba mladih – populacije uzrasta 15-30 godina - jeste najvažniji zadatak onih koji rade sa mladima i za mlade:
- tek na osnovu prepoznatih potreba mladih u jednoj zajednici, mogu se planirati kako aktivnosti i programi za mlade, tako i razvoj tih programa i politika.

Definisanje potreba mladih u lokalnoj zajednici

- srednjoškolci i studenti, aktivisti NVO-a,
- mladi iz političkih partija,
- mladi novinari,
- marginalizovane grupe,
- izbjeglice,
- aktivisti udruženja iz oblasti kulture (KUD, teatri mladih) ili sporta (klubovi i udruženja), izviđači i dr.

Definisanje potreba mladih u lokalnoj zajednici

- Potrebe mladih
- Devet oblasti: obrazovanje, zapošljavanje, zdravlje, učešća mladih u životu društva, ljudskih prava, slobodno vrijeme, kultura, porodica, informisanje i mobilnost.

Metodologija i način rada

- Prepoznavanje potreba mladih jeste proces koji je moguće realizovati u periodu od dva mjeseca, koristeći metode
 - upitnika,
 - fokus grupa
 - intervju a i
 - javnih tribina.

Budžet/proračun za mlade

- Prema europskoj praksi jako je bitno investirati u mlade i to ne samo kreirajući posebne infrastrukturne objekte, kroz kvalitetno obrazovanje, mogućnosti zapošljavanja već i kroz posebna finansijska sredstva za mlade.
- Ta sredstva treba razmatrati kao
 - a) sredstva u pojedinim sektorima koja se direktno tiču mladih (obrazovanje, kultura, zapošljavanje, socijalni programi sl.), ali i kao
 - b) posebna sredstva namijenjena za aktivizam mladih i projekte mladih.

Budžet za mlade

- **Finansiranje omladinskih organizacija od interesa općine/opštine**

Pokrivanje općih troškova (infrastrukture, administrativnih) za rad najaktivnijih organizacija mladih koje djeluju u toj općini, a na osnovu njihovog godišnjeg izvještaja, rezultata i plana za narednu godinu.

- **Finansiranje projekata mladih**

Finansiranje konkretnih projekata omladinskih organizacija ili drugih organizacija mladih (npr. vijeća učenika) u različitim oblastima (koje se u konkursu mogu posebno naznačiti – npr. za promociju zdravlja mladih, lokalni aktivizam, zaštitu okoliša. Raspodjela se vrši putem otvorenog konkursa.

Budžet/proračun za mlade

- **Finansiranje individualnih projekata mladih**

Mnogi mladi imaju različite kreativne ideje, bave se različitim aktivnostima u slobodno vrijeme i imaju također posebne potrebe, a nisu nužno članovi omladinskih organizacija.

Ova stavka treba biti izuzetno fleksibilna.

Preporuča se raspodjela putem konkursa koji bi bio otvoren periodično (nekoliko puta godišnje) ili tokom čitave godine.

Dodatne karakteristike i sugestije za pojedine konkurse:

Konkurs za projekte mladih:

- otvoren jednom ili više puta godišnje sa nezavisnim odborom koji vrši selekciju i odobrava projekte na osnovu prioriteta i kriterijuma koje uspostavi Savjetodavni odbor mladih ili Komisija za mlade sa jednostavnom aplikacijskom formom

Konkurs za male grantove za mlade (individualni projekti)

- mali grantovi sa određenim limitom (npr. grant od 100 KM do 500KM) sa jednostavnom aplikacijom koja se brzo može razmotriti. Aplikirati može bilo koje fizičko lice ili grupa građana
- adekvatna promocija: posebni leci i informacije na «jeziku mladih» koje su distribuirane po mjestima na kojima se kreću mladi, uz džinglove na radiju i sl.